

„Det er derimod Besidderen tilladt mod billig Betaling til Stamhusets trængende Bønder at sælge fornødent Bygningstømmer, naar saadant haves i Skovene; ligeledes skal det være ham tilladt efter Omstændighederne at understøtte arbeidsomme og virkelig trængende Bønder, naar han finder, at en saadan Understøttelse maatte kunne baade gavne Stamhuset og Ansøgeren.

Derimod er det Pligt for Stamhuusbesidderen uden Betaling af Skoven at udvise det behøvende Bygningstømmer, som i Skovene haves, til Fæstebønder, som ifølge lovlige Udskifninger ere pligtige at udslytte deres i Fæste havende Gaarde“.

14. Fideicommissgodserne Svenstrup og Skjoldnæsholm. (de Brun-Neergaard'ske Familiegodser).

I det under 16de November 1844 confirmerede Crectionsbrev af 9de s. M. er fastsat: § 5. „Saafremt min og mine Sødfændes Linier skulde uddøe bør af begge Familiegodser oprettes et eller tvende Klosters for saamange ugifte Døttre af den dannede Embeds- og Borgerstand, som ved Siden af Bopæl paa Gaarden u. v. kunne erholde en anstændig aarlig Underholdning af Indkomsterne, alt ifølge en nærmere forfattende Fundats, som bliver at udarbejde af mine Sønner, saafremt jeg ikke skulde efterlade en saadan.“ § 8. „Er aldeles ingen af de Successionsberettigede villig til paa saadan Maade at modtage Eiendommen, overgaaer samme strax til sin endelige Bestemmelse som Kloster.“

Med Hensyn til de i §§ 19 og 25 trufne Bestemmelser til Fordeel for Godsernes Bønder, henvises til vedlagte Gjenpart af bemeldte Bestemmelser.

15. Stamhuset Thiele.

Ved Crectionsbrevet af 15de November 1759, confirmeret den 11te Januar 1760 Art. I. § 11 bestemmes, at naar hele den successionsberettigede Slægt er uddød, skal „dette Stamhuus med Gaard og Gods og alt Tilhørende hjemfalde ad pias causas og ved en af den daværende Stiftsbefalingsmand over Viborg Stift og Amtmanden over Dronningborg, Sillkeborg og Mariager Amter med de tvende næstliggende Adelsmænd regulerede Administration, af Indkomsterne underholdes nogle uden deres Skyld forarmede og nødvendige adelige Fruer og Frøken, saavidt Stamhusets aarlige Revenuer efter afstroden Administrations- og Konserverations-Beløftninger kand tilstrecke.“

16. Stamhuset Vennerlund.

I § 11 af det under 10de Marts 1847 confirmerede Crectionsbrev af 19de December 1846 bestemmes: „Skulde saavel Crectors som hans afdøde Hustrues Marie Louise Grandjeans Familie aldeles uddøe, saa at ingen efter nærværende Crectionsbrev § 2 successionsberettiget Mand eller Kvinde maatte være til, skal der ifølge Crectors Bestemmelse af Stamhusets Revenuer funderes et almindeligt Syge- og Pleiehuus for Falsters og Vollaands Trængende efter en Plan, som det overlades sidste Besidder paa nærmere allerhøieste Approbation at forfatte — og skal denne Stiftelse da bestyres under Overtilsyn af det kongelige danske Cancelli.“

Sluttelig undlader jeg ikke at tilføie, at der dels ved Crectionsbrevene dels ved andre Bestemmelser til de fleste Stamhuuse og Fideicommissgodser er knyttet Legater og Refusioner, der hovedsagelig komme Godsernes Fattige, Høspitaler, Skoler m. fl. tilgode.

C. Nuthorn.